

Birinci Dünya Savaşı'nda ARTVİN-BATUM CEPHESİNDEN NOTLAR*

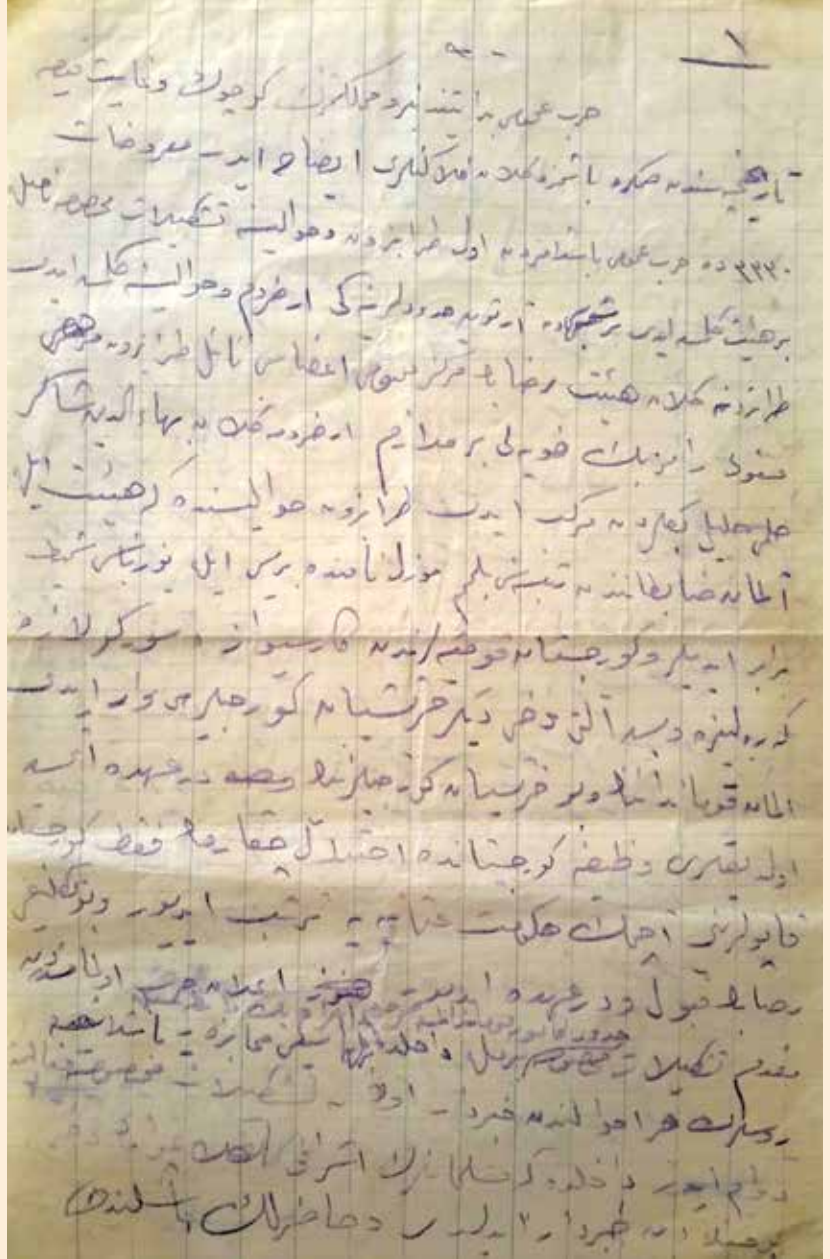
 Edip DİNÇ

Harb-i Umumî (1914-1918) bi-dayetinden beri memleketimizin küçük ve gayet kısa tarihçesinden sonra başımıza gelen felâketleri izah eder marûzât

330 (1914)'da Harb-i Umûmî başlamazdan evvel Trabzon ve havalisine Teşkilât-ı Mahsusa nâmıyla bir heyet gelmiş idi. Bir başkası da Artvin hudutlarına ki Erzurum ve havalisine gelmiş idi. Trabzon'a gelen heyet Rıza Bey, Merkez-i Umûmî azası Nail, Trabzon Murahhas-ı Mes'ûlü Ramiz Bey, Hopalı bir mülâzım (teğmen), Erzurum'a gelen Bahaeddin Şakir, Hilmi, Halil Beylerden mürekkep idik. Trabzon havalisindeki heyet ile Alman zabitanından, rütbesini bilmem, Mozel nâmında birisiyle Yüzbaşı Schimidt beraber idiler. Ve Gürcistan komitesinden Karsivaze, Sürgülaze, Kerelize ve beş altı dahi diğer Hristiyan Gürcüler var idi.

Alman kumandanının ve Hristiyan Gürcülerin deruhte etmiş oldukları vazife, Gürcistan'da ihtilâl çıkarmak! Fakat Gürcistan kapılarını açmak Hükûmet-i Osmaniye'ye terettüp ediyor. Ve bu teklifi Rıza Bey kabul ve deruhte ediyor. İlân-ı harp olmazdan mukaddem Teşkilât-ı Mahsusa Hudut Kumandanı İbrahim Bey vasıtasıyla bizimle dâhilde muhabereye başlandı. Rusların her ahvâlinde haberdar olan Teşkilât-ı Mahsusa faaliyete devam ediyor. Dâhildeki Müslümanların eşrafı, avamı dahi haberdar edildi. Hazırlık başladı.

En ziyade teşkilât vücuda getirilen **Murgul**'da, Ruslar taarruz plânını ihzar ile yirmi dört saat zarfında 3800 mevcutlu muntazam kuvvetle, 6 seri ateşli sahra topu, 8 mitralyoz ve müteaddid makinelili tüfeklerle taarruza geçtiler. Bu mevcut karşısında

Teşkilât-ı Mahsusa'nın 350 mevcutlu bir hudut bölüğü var idi. Rusların topları tabiye ettikleri yerleri ahali-yi mahalliye ve orada yapılan teşkilât sayesinde, Rusların sukut ve topun yanına varma imkânını bırakmamak şartıyla ateş açan 14 fedakâr sayesinde, ileri mevzilerde bulunan 4 top, kamalarıyla cephaneleriyle zapt edildi. Ruslar 500 kadar telefât ve bir miralay ve bir binbaşı, iki yüzbaşı,

* Birinci TBMM'de Batum mebusu olan merhum Edip Dinç'in kendi el yazısıyla kaydedilmiş bu notlar **Yunus Zeyrek** tarafından nakledilmiştir.

106 Kazak efradı esir edilen Ruslar, münhezimen **Batum**'a çekildiler.

Ahali takibe devam ediyordu. Bu harp neticesi, **Artvin** sancağı tamamıyla tahliye edildiği gibi **Ahıska-Batum** şosesi dahi bizim elimize geçti. **Artvin** ahalisinden toplanan 3000 gönüllü, Erzurum Teşkilât-ı Mahsusasıyla ve Yakup Cemil çetesiyle Ardahan'ı işgale memur edildi. 8. Alay dahi bu havalıye gönderildi.

Sarıkamış harbi, buralara kuvvet-i imdadiye göndermeye mani oldu ise de ahali-yi mahalliye ve hududumuzdaki ahaliden mürekkep çete kuvvetleriyle üç ay kadar müdafaadan sonra Rusya'ya isyan eden ahali tamamıyla hicret mecburiyetinde kaldı.

Harb-i Umumî'de muhacirlik hâli malûm, Rusların (1917'de) inkılâp ve ihtilâlini müteakip Brest Litovsk Muahedesi'nin Elviye-i Selâse (Kars, Ardahan, Batum)'ye bahş ettiği ara-yi umumîden (halk oylamasından) istifade edilmesi için tekrar oralarda teşkilât yapılması hususunda (1918 baharında) bendeniz İstanbul'da Umûr-i Şarkıye Müdüriyetinden gönderildim.

Acara Üçüncü Fırkası nâmıyla teşekkül edecek fırkadan evvel hudut içerisinde Gürcüler hükûmet yapmak istiyorlardı. Buradan kuvvet bekleyen ahali, katiyen Gürcülerle birleşmek teklifini reddediyordu. İçeride ilk girdiğim zaman derhal hükûmet-i muvakkatalar teşkiliyle hemen Ordu-yı Osmanî'yi davet ve asayişin iadesini tanzimle hükûmet-i muvakkatalar tarafından orduya davetiyeler gönderildi. Ve bu ordu dahi daveti nazarı itibara alarak hudutlardan asker sevkine karar verdi. **Acara**'da teşekkül edecek fırkanın silâhlarını yine **Acaralılar**ın kendileri tarafından **Hopa**'da alınmasını teklif ettik.

Kırk senelik esaretten kurtuluyoruz müjdesiyle sarhoş ahali, 330 (1914)'da çekilen felâketi nazarı itibara almaksızın 8 günlük erzakı arkasında, yüksek dağları, dört günlük yolları aşarak beheri birer sandık cephaneyle iki tüfeği yüklenip biri kendine ve birisi arkadaşına götürmek üzere **Hopa**'ya günde yüzden beş yüze karıp (yakın) **Acara** ahalisi geliyordu. Bu arada yayılan acıklı bir vak'a... (Sonu yok!).

ASİL ARSLAN'A TEŞEKKÜR

Bizim Ahıska'nın web yöneticisi olan **Asil Arslan**, Tekirdağ-Çorluludur. 1993 yılında Konya'da dünyaya geldi. İlkokul, ortaokul ve liseyi Çorlu'da okudu. Ankara-Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünden mezun oldu.

2015 yılında TÜBİTAK tarafından düzenlenen Üniversite Öğrencileri Proje yarışmasında 296 proje arasından ikinci olan Arslan, Türkiye'nin en büyük savunma sanayi şirketlerinden biri olan **HAVELSAN**'da *Yazılım Mühendisi* olarak çalışmaktadır.

Bizim Ahıska gönüllülerinden biri olan **Asil Arslan**, uzun yıllardan beri web sayfasını yönetmektedir. 15 yaşına giren dergimiz, Asil arkadaşımıza teşekkür eder, işlerinde başarı ve özel hayatında sağlık ve mutluluklar diler.

Bizim Ahıska

